

Života jasem a stínem.

Dopis Tolstého synovi.

V srpnovém čísle měsíčního sborníku "Century" uveřejněn jest v překladě článěk hraběte Ilji Tolstého, vzpomínky na jeho otce, a zvláště pozoruhodny jsou tam dopisy, které slavný Rus psal v různých dobách svého života. Následující dopis psal Lev Tolstoj svému synovi krátce před jeho smrtkem uzavřeným ve velmi mladém věku:

"Tvůj dopis Táně došel, můj drahý příteli Iljo, a já vím, že dále ubíráš se za cílem, který jsi si předsevzal; a já chci psátí tobě a jí (jeho snoubence) — neboť ty jsiště řekl jsi všechno, co já o tom myslím. Nuže, já myslím o tom mnoho, a radostí a zárověň se strachem. Toto jest, co myslím. Vstoupil-li kdo ve stav manželský, aby užil více, než dobrého nikdy z toho nepřijde. — Vystavil si za hlavní cíl, a vyvoláním všeho ostatního, manželství, spojení s bytostí, kterou miluješ, jest velikou chybou. A zřejmou chybou, přemýšleli-li o tom. Cíl, manželství. Nuže, ozřejmá se; a co potom? Zdáli neměl jsi žádného jiného účelu v životě před smrtkem, bude to dvakrát tak těžké najítí nějaký.

Zpravidla lidé, kteří vstupují ve stav manželský, zapomínají toto.

ehu v ní, a obdržel další odměnu, nepozorovanou zprvu, avšak velmi radostnou později, v tom, že milován jsi jinými.

Tedy ti radím, příteli Iljo, a vám oběma, žítí a myslití tak upřímně, jak můžete, poněvadž je to jediná cesta objevití, zdali skutečně kráčíte po stejné stezce a zdali jest to moudrým podání si ruce neb ne; a zárověň, zdali jste upřímnými, musíte se připravovatí pro budoucnost.

Váš účel v životě nesmí býti rozkoš manželství, nýbrž vašim životem přivéstí více lásky a pravdy do světa. Účelem manželství jest pomáhati si vzájemně k dosažení toho cíle.

Nejhorším a nejobeštějším životem jest život lidí, kteří uzavřeli sňatek jenom proto, aby užívali života; a nejzvrásnějším povoláním ve světě jest ono těch, kdož žijí, aby sloužili Bohu přinašním dobrou do světa, a kdož se spojili pro ten účel. Nepokládejte poloviční cestu za skutečnou věc. Proč člověk neměl by voliti to nejvyšší? Jenom když zvolil jsi to nejvyšší, musíš jíti celým srdcem za tím a nikoli jenom trochu. Jenom trochu nevede k ničemu. Unavilo mne však psaní a ještě mám mnoho, co chtějí jsem říci. Líbám tě."

Korolenko, následník Tolstého.

Vladimír Korolenko, ruský "Apoštol milosrdenství," má plán na usazení bludových sedláků na nejnějsích pustinách, jež zavodňováním dají se přizpůsobiti zemědělství — čteme v depeskí Curtise Browna, zasláné z Petrohradu americkým časopisům.

Korolenko jest největší literární umělec Ruska, jeho nejvlivnější redaktor, jeho nejbystřejší sociální reformátor, nejznámější poučník, nejbledlivější znatel obyčejů a ducha rozptýlených plemen oné velké říše. Nade všechno, on jest ruským "apoštolem milosrdenství," mužem, jenž první uel lhostejnou, na kulturu hrdu "intelligenci," jaký fond etností a genia dríme v sedláku, v onom dle slov Dostojevského, "ponížném a ukrivdéném." Od smrti Tolstého Rusko vzhlází ku Korolenkovi jako ku svému duchovnímu vůdci a světlu, z kterého za přítomné reakce vyznaňují paprsky naděje.

Korolenko jest následníkem Tolstého ještě v jednom smyslu. On jest tím jediným Rusem, kromě Tolstého a několika sektářských blouznivců a proroků, kterých prostý lid má v hluboké úctě. Do jeho skromného domova v Poltavě, kde Korolenko trávil léta, přichází na sta otrhaných sedláků, aby si mu postěžovali neb poradili se s ním. Pionýři, které každá rodina, zamýšlející vystěhovati se do Sibíře napřed vyšle, hledají radu u Korolenka v tom jistém vědomí, že veliký muž, jenž sám jako Sibířan oral, teštil, podražel střevice a maloval ikony pro živobytí, dobře jim poradí. A Korolenko přijímá je ve svém domě a skytá jim přístřeší, jako Samuel Johnson činval, a posílá je dále se žehnaním.

Korolenko připomíná jiného velikého ukrajinského spisovatele, Gogola, v tom, že jest z kozácké krevy. Jeho děd zastával úřad kozáckého "staršiny" a po něm Korolenko zdědil svoji potulnou zálibu. Narodil se před desetiáti léty v Žitomíru, jako syn muže, který byl znám jako "jediný žitomírský úředník, který nekra-de." Chlapec Korolenko získal zlatou medaili ve škole a studoval v Petrohradě a Moskvě.

V Moskvě přišel do prvního konfliktu s autokracií, což mělo za následek, že strávil ve vězení a ve vyhnanství nejlepší léta života. Korolenko nikdy nebyl revolucionářem, avšak připojil se k "národníkům," kteří spatřovali všechny přednosti v mužích. To byl sloh.

Jeho kollegové na Petrovské akademii přemohli jej, aby první podepsal žádost k rektorovi proti školským zlořádům. Za to byl Korolenko zatčen a vypovězen do provincie Vology. Opět a opět jeho byt byl prohlédáván, avšak nic závažného nezaznamenáno. Hry na to poslán byl do vesnice ležící ještě dále na sever. Živil se přístípkářstvím, než ani v tomto

mírnilovném povolání úřadům se nelíbil a jedné noci byl zatčen a poslán do Tomsku v Sibíři. V Tomsku zatčen byl na podezření a vypovězen na holé pouště Jakutské, do nejstudnější provincie na světě. Tři roky žil tam s divoáckými, pohanskými Jakuty v jejich špinavých "jurtách." — Ku přístípkářství připojil malování ikon a naučil se milovati své hostitele.

Korolenko vrátil se zpět do civilisace, do Nižního Novgorodu, na řece Volze. Přinesl s sebou neobyčejnou znalost mužika a mionorských kmenů v východních provinciích a v Sibíři. Po Jakutsku Nižní Novgorod zdál se mu jako Berlín, nen Paříž. Pracoval jako klerk v jednom zaslátelském závodě. V Nižním Novgorodu začal svoji kariéru jako žurnalista a sociální reformátor. Tam napsal své nejlepší povídky. Později mezi mladými muži, kteří vstoupili do jeho literárního kroužku, byl vytvářel jiných, který měl takovou překvapující kariéru jako on sám. Byl to Alexej Peškov, nyní známý světu jako Maxim Gorkij.

Korolenkova první práce byla uveřejněná v časopise "Slovo." Byla nazvána "Episodky ze života badatele," historie mladého muže — Korolenka samotného — jenž chtěl sloužiti lidu. Korolenko stal se slavným svojí povídkou "Makarův sen," v které se poprvé objevuje jako "Apoštol milosrdenství." "Makarův sen" líčí pouť chudého, polodivoáckého Jakuta do druhého světa ve společnosti mrtvého kněze, který jej vede k poslednímu soudu k velikému Torčevovi. Povídka jest pro bou o milosrdenství pro opuštěné, polodivoké Jakuty a pro ubohé ruské osadníky a vymance, kteří mezi nimi žijí a sňatky s nimi uzavírají. "Slepý muzikant," "Šumění lesa" a jiné skizzy a povídky obírající se sedláky a kmetovci, založily Korolenkovu slávu.

V Korolenkových literárních pracích obrázil se jeho život a charakter. Jako ostatní velcí ruští spisovatelé ve svém umění je neodvislým od mravních, politických a náboženských tendencí. Jeho povídky obírají se objektivně ideálními tužbami, jež tvoří podstatu prostého života, s probuzením se mravních pojmů a zápasu o vystižení osobnosti. Sňstí, hlásá Korolenko, jest přirozeným právem každého člověka. Ve své skizze "Paradoxon," vypráví o mrzákovi, který na místě bibliického "Člověk narozen jest k zálu jako jiskry létají vzhůru," napsal, "Člověk narozen jest ku štěstí jako pták k letu."

Stěží, rozumíme Korolenku, dá se dosáhnouti vstoupením v lepší a užší vztahy s našimi bližními. To jest možno. Člověka společně s lidem přelike všechny rozdíly plemene a charakteru. V "Útečenci ze Saechaliny" Korolenko podává to velmi rázovitě "Vrah," praví, "nevraždi neustále. On je živ; ovládnán jest tímtož eity ja-

ko ostatní lidé a mezi těmi eity jest vědomost vůči těm, kdož jej chrání před zimou a bouří." Zápasení s ďáblem, jak Tolstoj děl, znamená zápasení se sebou samým. "Stáňte se lepšími a svět bude lepší."

Korolenkova podrobná znalost seléckého života činí jej autoritou v otázkách organizování podpory během hladu na Rusi. On pracoval jako organizátor za velké neúrody v r. 1892 a řídil velmi úspěšné rozdělení pomoci.

Přítomně zabývá se plánem na usazení sedláků bezzemků z jižního Ruska v provinciích Saratov a Samara, které zavodňováním mají býti přizpůsobeny k zemědělství. Jest to těžký úkol, avšak Korolenko ví, co podniká. V tom pomáhá mu Ilja Tolstoj, druhý syn Iva Tolstého.

Rovněž pracuje na tomto plánu několik pokrokových členů Dumy, z nichž A. P. Sidorov jest hlavním. V měsíci srpnu Korolenko, Sidorov a ostatní osoby zakládají se o selécké problémy, podniknou velkou pouť pěšky skrze předlédné území. Vyhoví pak zprávu o skutečných životních podmínkách mezi sedláky, jež bude raprem proti byrokratické statistické zprávě, na které jest založeno přítomné pochybené pozemkové zákonodárství.

Giordano Bruno.

Proniknouti to největší ze všech tajemství, tajemství světa a existence člověka na něm, bylo nejvyšší touhou těch nejbystřejších myslí na zemi od počátku lidské historie — píše Rev. Gregory pro syndikát amerických časopisů.

Mezi prvými z moderních lidí, jenž troufal si na ten závazný úkol a hlubokou vážností a s duší hořící avatým nadšením, byl Giordano Bruno, narozený ve městěčku Nole, v Itálii, v 1548.

Smutnou a slavnou jest životní historka Brunova — smutnou, když si vzpomenete, co muž onen vytrpěl, avšak slavnou ve světle skvělého triumfu, který v plnosti času korunoval jeho žal a jeho práci.

Bruno, když byl ještě velmi mladým mužem, stal se dominikánským mnichem, ale brzy poznal, že krokem tím se dopustil veliké chyby. Žádal se od něho, aby přestal myslití, rozkaz, kterého člá jeho mysl sotva mohla uposlechnouti. Přemýšlel dále a brzy slyšel, že stal se "podezřelým." Jeho bratři mniši hledli na něho s okem tlumočím ohromení a zděšení. Nazývali jej kníčem a byl vyloučen ze svého řádu.

Vyhnan z kláštera, Bruno začal svoji potulnou pouť po světě, probáje se všude, kam přišel, za Apoštola rozumu. Bludného rytíře vědecké pravdy Podivuhodně slinný, velmi výduvný, vřelý sednatostí a největší žijící mistr umění výrazu, on vábil k sobě poslehače jako magnet přitahuje železné piliny.

Každý v oněch dnech věřil v Aristotela. Starý Řek považován

byl za neomylného. Pochybovatí o něm, znamenalo přivolati na sebe tupení a posměch všech. Jaký vliv měl starořecký onen mudr nad myslmi tehdejší doby, o tom máme následující příběh: Bystřý mladý filosof a přírodovědec, objeviv "skvrny" na slunci, svědčil se tím svému duchovnímu. "Můj synu," odpověděl učený doktor, "já četl Aristotela mnohokrát, a ujišťuji tě, že není tam pranišého o tom, co ty jsi mně sdělil. Odejdi v pokoji a buď jist, že skvrny, které jsi viděl, jsou ve tvých očích a nikoli na slunci."

Bruno pustil se do mohutného Aristotela jako David do Goliáše a zabil jej. "Jest něco většího, nežli Aristotela," prohlásil, "a tou velikou věcí jest rozum." Bruno byl původcem toho vznešeného hoda, "Nikoli autorita za pravdu, ale pravda za autoritu." Byl to Bruno, jenž první mezi moderními lidmi pravil: "To, co jest schváleno osvěceným rozumem a fakty nese s sebou svoji vlastní autoritu, ale sebe více autority nemůže učiniti lež nicím jiným, nežli lží."

S pravdou za svůj cíl a s rozumem a bádáním jako svými průvodci, Bruno jako planoucí postava chodil po Evropě, ohlašuje věc, jež lidským ušm nikdy před tím nebylo slyšeti. On říkal lidem, že Bůh byl ve všemohú, nikoli oddělen od něho a že vesmír byl mnohem větší věcí, než se za to mělo.

První, jenž plně pochopil veliký význam objevů Kopernikových, on rovněž byl prvním, jenž postihl, že tyto objevy učinily nutnou novou teologii a novou filosofii světa a člověka.

S převládající výmluvností, Bruno s nadšením starých křesťáků, vyprávěl o světě, který byl nekonečným. Zhožňoval přírodu — nikoli snížením Božstva ku lhostejnému, nýbrž pozdvížením lhostejného k podílění se na duchovním.

A tak, předstihnuv Bacona a Descartes a Newtona a La Place a a Darwina a Herberta Spencea, Bruno chodil ze země do země, věstec úsvitu, objevitel moderní vědecké a filosofické pravdy.

Ovšem, postavení muže Bruno vy povahy bylo jako chození v prachárně s pochodní. Jeho život nebyl bezpečen jedinký den a jedinkou hodinu. V kteroukoli chvíli mohl býti pohán před nějaký tribunál podat vysvětlení o svých "podvrátných" naukách.

lukvisie konečně pustila se po stopě Brunově a uvrhla jej do žaláře. Byl nebezpečným člověkem. On nabádal lidi k přemýšle ní — a něco podobného vždycky bylo neoblibeno u "těch v autoritě."

"Zločinec" byl vzat do Říma a podroben fraškovitému procesu. Krstky byly obtěžkány a jich vrhnutím rozhodnuto, že apoštol rozumu má zemřítí.

Když byl uvědoměn, že dekret smrti byl odhlasován proti němu, odpověděl: "Mám podezření, že vy prohlásíte tento ortel s větším strachem, nežli já jej přijímám."

Bylo to 17. února 1600, kdy nejbystřejší muž Evropy byl veřejně upálen, v padesátiletém věku svého věku.

Scippius, jeden z moudrých mužů, jenž systémi odsouzen Brunova v síni Maria Sopra Minerva, zanechal tento odhad o něm: "Strašný člověk. On učil, že jsou bezpochybné světy, že svět stával od věčnosti, že Bůh jest duší světa a že Mojžíš složil si své vlastní zákony."

Praví, že jest obdivuhodný. — "Odstěhoval jsem se ze Seranton, Pa.," píše pan Stanislav Sawický, "a teď bydlím zde v Gary, W. Va. Laskavě mi oznaunte, zdali máte odstěhování udělat nějakou změnu v mém jednateilství pro Hoboko. Zamyšlím uvéstí zde Hoboko, nemáte-li žádného jednateilství v tomto místě zřízené. Vše, co mohu říci jest, že Hoboko jest obdivuhodným lékem a mělo by býti všude."

Dra. Petra Hoboko dodává se lidem přímo z laboratoře skrze zvláštní jednatele. Lék se neprodává v lékárnách. Píšte na Dr. Peter Fahrny & Sons Co., 19—23 So. Hayes Ave., Chicago, Ill. — Advertisement

ŘÍDLO — automatické rychlo šití — sejmouti šití vše za farmě s předplatěním na Pokrok neb Vespek za dupla tak 30 centů. 1f

Chcete se naučiti

anglicky za tři měsíce? — Objednejte si u nás učebnici profesora Zmrhala: "Anglicky snadno" Pouze 50c. poštou 55c POKROK PUBLISHING CO., 1417-19 So. 13. Str., Omaha, Nebr.

Co Woodmen of the World koná pro Omahu? Zveřejněno v časopise "Century" v únoru 1914. V Omahách jest lidí asi 100,000. V každém městě jest asi 10,000. Na území Omahy jest asi 100,000. Vydáte své peníze na ochranu své rodiny u této velké, vzkrávající domácí organizace? Počet nároku členstva jest nyní 740,000. Přijetelný fond pro náhodné případy 10,000,000.00. Nale číselní poplatky jsou níže. Nale pojistný jest. Jistě — Bezpečně — Zdravě — Trvale Ben F. Thomas, W. A. Frazer, City Manager, Sovereign Commander W. O. W. Bldg. W. O. W. Bldg.

Sdružení českých lékařů v Omaze a So. Omaze

- DR. KOUTSKÝ JOHN W., 405 sev. 24. ul., So. Omaha Telefon South 142.
- DR. NEMEC CHAS. J., 1316 William ul., Omaha. Telefon Douglas 2817.
- DR. F. J. ŠWOBODA, 1255 již. 16. ul., Omaha. Telefon Douglas 2313.
- DR. ŠIMÁNEK G. F., 1262 již. 13. ul., Omaha. Operacím se věnuje zvláště pozornost.
- DR. KÁLAL F. J., 627 City National Bank, proti Burgess-Nash obchodu Telefon Douglas 1761.
- DR. CHALOUPKA & CHALOUPKA, 24. a M ul., So. Omaha, Neb.

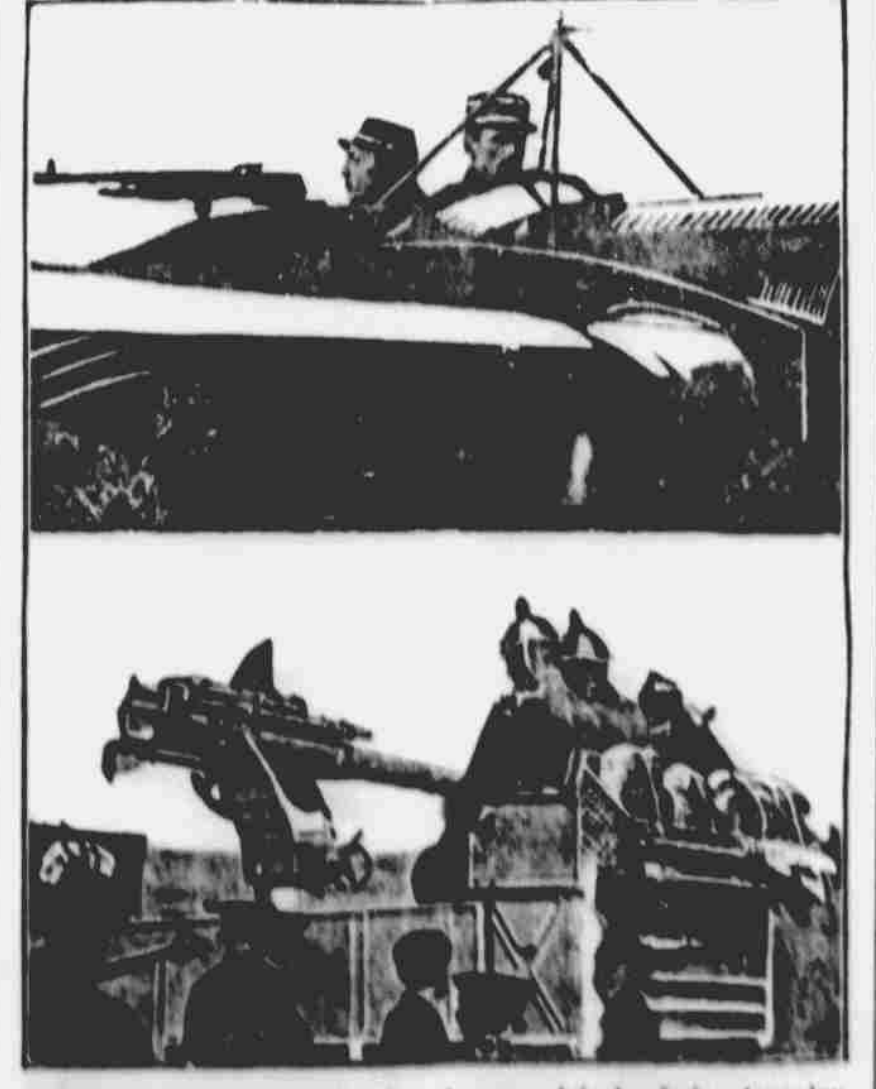
My shora uvedení lékaři dle pravidel lékařské etikety, nejdůležitější odrazujeme veškeré ohlašování kteréhokoliv lékaře sama sebe v kteréhokoliv časopise svých jménem, nečť už je to jakýmkoliv způsobem, ať ve zprávách místních nebo osobních. 43-1f

Julius J. Žitník, právník
a spolehlivý rádec ve všech právních záležitostech.
715 Brandeis Theater Bldg.
Tel. Douglas 2876.
OMAHA — NEBRASKA.
Zástupce u všech soudů. 1f

Chceme Vám prodat dříví pro Váš dům a stáj.
Pošlete Váš rozpočet k bezplatnému uvázení.
Píšte si o ceně materiálu dovezeného až na Vaši stánek HOWLAND LUMBER CO. 517 No. 24. St. So. Omaha Neb

Nejmodernější a nejúčinnější roznický a Uzo- nářský závod v Omaze, Nebr.
1401 jižní 18. ul.
GYRILLI HROMEK
Výrobce maso, jehly, výstroje, kování, špendlíků, a všech druhů zboží. Rozvozní tel. Omaha 1316.

TYTO HRAJÍ VELKOU ÚLOHU VE VZDUŠNÝCH BITVÁCH.

Na horní části obrázku jest francouzský obrněný aéroplan. Dole jest zámořská vzletná dleba používaná Němci k ničení aéroplanů. Jest montována na polvoskách a tvrdí se u ům, že málo byti namířeno a vystřel vypočet, tak aby zasáhl tu nejrychlejší letící vzducholodí.